

วิญญานชั้น

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรมวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : เรื่อง “สับสนว่ามันคือสติ หรือผู้รู้ หรือวิญญาน”

กราบนมัสการหลวงพ่อดับ โยมต้องขอภัยหลวงพ่อดับด้วยที่ช่วงนี้ส่งคำถามมารบกวน หลวงพ่อบ่อยครั้ง โยมกลัวภาวนาผิดทางแล้วจะทำให้ล่าช้าครับ โยมมีเรื่องสับสนที่จะเรียนถามหลวงพ่อ แต่ต้องกล่าวที่มาของเรื่องก่อนนะครับ

โยมภาวนาดูลมจนสงบโดยใช้วิธีไม่เที่ยง ไม่ใช่เรา พิจารณาทุกครั้งที่เกิดส่งออกจนสงบขึ้นมาเรื่อยๆ แต่ก็ยังไม่ถึงขั้นลมดับ แคลมละเอียดลง และทุกครั้งที่เกิด โยมก็มักจะฝึกรำพึงไป ดูร่างกายตัวเองสลายละลายกลับสู่ดิน น้ำ ลม ไฟ

และล่าสุดที่โยมทำสมาธิวันนี้โยมรำพึงร่างสลาย แต่กลับไปเป็นเหมือนตัวเองเป็นผู้ดูผู้สังเกต เหมือนว่าโยมกำลังเฝ้าดูร่างกาย และความคิดที่มีกรอบครอบอยู่ และโยมเป็นผู้ดูอยู่ข้างนอก เห็นผู้รู้ที่อยู่กลางอก รู้ลมสลับไปความคิดให้เห็นชัดเจน และก็ใช้ว่าไม่เที่ยงแล้ววางไปตลอดจนสงบตัวเบาสบาย

ออกจากรัตนสมาธิมาเดินจงกรมดูลมหายใจชัดเจน ยืนดูลมก็ชัดเจน ไม่คิดส่งออก แต่ระหว่างที่เดินก็คิดส่งออกถึงพระสูตรหนึ่งที่ว่า อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขาราปจฺจยา วิญญานํ วิญญานปจฺจยา นามรูปํ

ตรงท่อนสุดท้ายที่ วิญญานปจฺจยา นามรูปํ นี่แหละครับที่โยมสงสัยครับ โยมขอถามท่านอาจารย์เลยนะครับ

๑. ตรงวิญญานเป็นเหตุให้เกิดนามรูป วิญญานใช้ตัวที่รู้ลมตรงกลางอกใช่หรือไม่ ถ้าโยมเข้าใจว่า กายเราคือดิน น้ำ ลม ไฟนี้เป็นรูป ส่วนความคิดเป็นนาม

๒. ถ้าตัวที่รู้ลมอยู่กลางอกนั้นเป็นวิญญาณ แล้วตัวผู้รู้กับวิญญาณเป็นตัวเดียวกันไหมครับ

๓. ถ้าตัวที่โยมว่าเป็นผู้ดูผู้สังเกตอยู่นอกกรอบกายและใจ ใช่สติไหมครับ

๔. ต่อไปโยมควรใช้ตัวผู้ดูผู้สังเกตเฝ้าดูลมและความคิดและโน้มน้าวไม่ใช่เรา แค่นี้แล้วก็วาง จะถูกทางไหมครับ

ถ้าผิด ขอความกรุณาหลวงพ่อบอกช่วยแนะนำให้โยมด้วยครับ โยมกราบขอบพระคุณ

ตอบ : อันนี้เวลาถามนะ ถามเรื่องการภาวนา ถ้าเรื่องการภาวนา ภาวนาเริ่มต้นภาวนาแบบลูกศิษย์กรรมฐาน ลูกศิษย์พระป่า เวลาที่ยังไม่มีการศึกษา ยังไม่เข้าใจธรรมะ ก็กลัวว่าปฏิบัติแล้วมันจะหลง เวลาไปศึกษาธรรมะ ถ้าศึกษาธรรมะโดยที่ไม่มีความรู้ไม่มีปัญญา ยิ่งศึกษาแล้วมันก็ยิ่งงง แล้วจะเริ่มต้นอย่างไรไม่ได้ไง ถ้าเริ่มต้นอย่างไรไม่ได้ เห็นไหม

ลูกศิษย์กรรมฐานๆ ท่านถึงพยายามจะให้ทำความเข้าใจของใจเข้ามาก่อน ถ้าใจมันสงบเข้ามาก่อน ก่อนที่มันจะสงบมันมีอุปสรรคร้อยแปดพันเก้า มีอุปสรรคหลอกลวงทั้งสิ้น รู้ไอ้โน้น รู้ไอ้โน้ รู้ไอ้โน้น รู้ไปหมดนะ แต่เวลาถ้าไม่ปฏิบัตินะ นั่งเฉยๆ มันก็ไม่วิธีอะไรเหมือนกันนะ แล้วมันก็เที่ยวใช้เวลาหมดไปวันๆ โดยเปล่าประโยชน์

แต่เวลาจะมาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันจะรู้ไอ้โน้น รู้ไอ้โน้ รู้ไอ้โน้นนะ รู้ทั้งนั้นนะ ถ้ารู้ทั้งนั้นนั้นมันทำให้เราไขว้เขว ถ้าเราจะไขว้เขวนะ สิ่งที่ว่ามันจะรู้ไอ้โน้น รู้ไอ้โน้ ตอนนี้อยู่ตอนที่ยังไม่ภาวนาก็มารู้กันซะ รู้กันซะให้จบตอนนี้

ก่อนที่ภาวนาเราก็มาคิดพิจารณาว่าใคร่ครวญของเราว่ามันเป็นจริงหรือไม่เป็นจริง ถ้ามันเป็นจริงแล้ววาง แต่เวลาเข้าไปถึงทางจงกรมหรือนั่งสมาธิแล้วปล่อยวางหมดเลย หายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโอ ให้มันชัดให้มันเจชัดขึ้นมา แล้วมันมีสิ่งใดที่มันยุมันหายมันหลอกมันล่อเราก็ไม่ต้องไปยุ่งกับมัน ไม่ต้องไปยุ่งกับมัน เห็นไหม

แต่คนเราเวลามันภาวนานะ คนเราจับให้นิ่งๆ มันอยู่ไม่ได้ มันดิ้นมันดิ้นของมันตลอดเวลา มันก็จะดิ้นของมันอย่างนั้นนะ

นี่ก็เหมือนกัน เวลาจะมาพุทโธๆ มันก็จะติดจะติดจะคิดของมันไปนั้นนะ แล้วมันก็สงสัย
ไ้ แล้วเวลาวันแรกๆ เวลาเรากำหนดพุทโธหรือเราใช้ปัญญาอบรมสมาธิมันก็อยู่กับร่องกับรอย
เพราะมันเริ่มปฏิบัติใหม่ๆ เวลาปฏิบัติไปแล้วมันชักมีเวลาว่าง ชักมีเวลาเหลือ ชักอยากจะรู้รู้นู่นรู้
นี่ มันพากันออกไปข้างนอกหมดนะ

ฉะนั้น เวลาจะเอาจริงเอาจังขึ้นมามีสัจจะ เราปฏิบัติตามความจริงของเรา ถ้า
ปฏิบัติตามความจริงของเรา เราตั้งใจของเราแล้วทำให้มันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา

ถ้าเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา อะไรจะเกิดขึ้น ถ้ามันเป็นสิ่งที่ชวนที่ให้เราได้ใช้ปัญญา เราก็จะ
ใช้ปัญญาไปกับมัน ถ้ามันไม่ใช่ปัญญา ว่าง กลับมาพุทโธให้จบ

หลวงปู่มั่นท่านสั่งหลวงตาไว้เลย อย่าทิ้งผู้รู้ อย่าทิ้งพุทโธ

อย่าทิ้งผู้รู้ อย่าทิ้งพุทโธ

ไปรู้ไปเห็นอะไรนั้นจะรู้ส่งออกทั้งนั้นนะ กลับมาที่พุทโธ กลับมาที่ผู้รู้

ทีนี้พอผู้รู้ขึ้นมา อารัมภบทไ้ ลำสุดท้ายก็ต้องเล่าให้ฟังก่อนว่าเวลาพิจารณาไปให้
ร่างกายมันรำพึงจนมันสลายไป พอสลายไปแล้วกลายเป็นเห็นว่าเราเป็นผู้ไปเฝ้าดูอยู่ไ้ พอเรา
เป็นผู้เฝ้าดูแล้ว

เวลาพระบางองค์ท่านเทศน์ไ้ ผู้รู้ สิ่งที่ถูกรู้ เวลาผู้รู้ๆ ผู้รู้ก็ตัวหนึ่ง สิ่งที่ถูกรู้ก็อารมณ์ที่ไป
กระทบกับผู้รู้นั้น มันถึงจะเป็นปัญญาขึ้นไปไ้ ไ้กรณีนี้ไปเรียนอภิธรรมเขาจะรู้ของเขา เวลา
รู้ของเขา สิ่งไ้ “รู้เท่ารู้ทัน รู้แจ้งแทงตลอด รู้ตัวทั่วพร้อม รู้ตลอด” รู้ไปมันรู้โดยที่ยังไม่มีสมาธิไ้
มันรู้โดยที่ไ้ว่าเรารู้โดยสามัญสำนึกเรารู้ไ้ทั้งสิ้น

แล้วเราฝึกหัดแล้ว ใครฝึกหัดแนวทางใดมามันก็จะอาศัยแนวทางนั้น เพราะมันฝึกหัด
มา คำว่า “ฝึกหัด” มันก็มีร่องมีรอยมีการกระทำไ้ใหม่ แล้วไปทางอื่นเราไม่เคยทำ เราไม่เคยทำ

เราเคยไปสถานที่ใดที่หนึ่ง เราเคยไปเคยมา เคยไปเคยมาเราก็ชำนาญทางอันนั้น แล้ว
สถานที่ใหม่เราไ้ไม่เคยไปมันถึงงๆ นะ

ฉะนั้น เวลามันไปที่เดิมมันเคยไปเคยมา เวลามันว่าง เวลามันไม่มีอะไรน่าสนใจแล้ว นี่มันจะจบแล้ว คิดเรื่องนั้น คิดเรื่องนี้ คิดเรื่องนั้นไป แล้วก็คิดจนมาเป็นคำถามนี้ พอเป็นคำถามมันก็เป็นเรื่องธรรมดาเนาะ ว่าคนที่ปฏิบัติมันก็มีปัญหาเป็นเรื่องธรรมดา ถ้าคนที่ปฏิบัติมีปัญหาเป็นเรื่องธรรมดา แต่เรามีสติสัมปชัญญะ

โดยพื้นฐาน โดยพื้นฐานนะ เวลาการประพฤติปฏิบัติ หลวงตาท่านสอนมาประจำ มันยากอยู่ ๒ คราว คราวหนึ่งคือคราวเริ่มต้น เริ่มต้นจับพลัดจับผลูจับไม่ถูกทางทั้งสิ้นเวลาเริ่มต้น เพราะเวลาเริ่มต้นแล้วมันจะตรงจิตตรงนิสัยเราหรือไม่

ถ้ามันตรงจิตตรงนิสัย ผู้ที่ปฏิบัติง่ายรู้ง่าย ผู้ปฏิบัติง่ายรู้ยาก ผู้ปฏิบัติยากรู้ง่าย ผู้ปฏิบัติยากรู้ยาก มันอยู่ที่อำนาจวาสนาของคนที่เราสร้างมามากน้อยแค่ไหน

เวลาสร้างมามากน้อยแค่ไหน เรายกตัวอย่างประจำ เช่น อาจารย์สิงห์ทอง เวลาท่านจะบวชใหม่ๆ ญาติพี่น้องเพื่อนท่านบอกว่า มันจะบวชแล้วมันจะอยู่ได้อย่างไร เป็นไปไม่ได้หรอก ทำพนันกันเลย ถ้าเอ็งอยู่ได้พรรษานะ ให้มาซื้อใส่ที่นอนเลย พอครบพรรษานะ ท่านไปซื้อใส่ที่นอนใส่คนที่ทำไว้เลย

ทุกคนว่ามันเป็นไปไม่ได้ไง เป็นไปไม่ได้เพราะอะไร เพราะนี่วาสนาของท่านนะ เวลาท่านบวชมา ทั้งเพื่อนทั้งพี่น้องต่างๆ สบประมาทเลยว่าเป็นไปไม่ได้ เพราะเขาเป็นคนที่ว่าอาจหาญนักเลงมาก

ทีนี้เวลาบวชไปแล้วไง นี่วาสนานะ เวลาในประวัติอาจารย์สิงห์ทองท่านพูดไว้เอง แล้วท่านก็เล่าให้ลูกศิษย์ลูกหาฟังมาไง บอกว่า บวชมาก็บวชด้วยศรัทธาแน่แหละ แต่ก็ไม่ได้ว่ามุ้งมันเต็มที ก็บวชมาตามประเพณีนี้แหละ แต่พอบวชมาแล้วไง สวดมนต์มันก็จะ เป็นสมาธิ นั่งสมาธิ เป็นสมาธิได้รวดเร็วมาก

แล้วพอเป็นสมาธิ บ้างจัดตั้ง สันติปฏิภาณใจ คนไม่เคยรู้ไม่เคยเห็นจะไม่รู้หรือว่าเป็นสมาธิ มันจะมีความสุขความสงบมามากน้อยแค่ไหน

มันมีความสุขมาก มันมีความสุขสงบ แหม! ถ้าอย่างนี้ ถ้ามันดีอย่างนี้เราจะเลิกไปทำไม ถ้ามันดีอย่างนี้ก็ต้องเอาให้เต็มที่เลย ก็เลยตั้งสัจจะ ท่านพูดเอง ตั้งสัจจะเลยนะ จะบวชไม่เลิก

เท่านั้นแหละ ทำสมาธิเดี๋ยวนี้ล้มลุกคลุกคลาน ไม่ได้เลย แต่ท่านก็พยายามทำของท่าน มาจนท่านเป็นพระอรหันต์นะ อาจารย์สิงห์ทอง เราเชื่อมั่นมาก เราเชื่อมั่นมากเพราะอะไร เพราะมันมีเหตุมีผล

เวลาขณะจิตขั้นสุดท้ายของท่าน ท่านบอกว่า หัวใจของท่านเปรียบเหมือนปากกาถูกลิ้น ปากกาถูกลิ้นเขียนๆ เขียนจนหมึกมันหมด แล้วเขียนไม่มีหมึก เขียนแล้วมันก็ไม่เป็น ตัวหนังสือ มันไม่มีร่องมีรอย

ขณะที่ของแต่ละองค์ไม่เหมือนกัน นี่พูดถึงอาจารย์สิงห์ทองนะ

แล้วถ้าบอกว่า โอ้โฮ! ถ้าเป็นปากกาถูกลิ้นเขียนแล้วมันหมดแล้ว เดี๋ยวเราไปซื้อปากกา มา ๒๐ ด้ามเขียนให้หมดเลย

ไฉนมันคือปากกา แต่เวลาท่านบอกว่ามันเหมือนปากกา คือหัวใจของท่าน หัวใจของท่านประพटीปฏิบัติเป็นขั้นเป็นตอนเข้ามา ละวางเป็นขั้นเป็นตอนเข้ามา พอละวางเป็นขั้นเป็นตอนเข้ามา เวลาท่านไปเห็นผู้รู้ของท่าน ในหัวใจของท่านเปรียบเหมือนปากกา

เปรียบเหมือนปากกาไง ให้ปัญญา ปัญญามันแยกแยะ ปัญญาเปรียบเทียบไง แล้วปากกาถูกลิ้นเขียนจนหมึกหมดมันก็หมดไป ท่านพิจารณาของท่านไป พิจารณาจนพญามารมารในหัวใจ ครอบครองของมารในใจของท่านสิ้นไปไป พอสิ้นไปมันก็หมดไป มันก็เป็นเฉพาะท่านไป

บอกว่า ถ้าเป็นของอาจารย์สิงห์ทองท่านบอกว่า ปฏิสนธิจิตของท่านเปรียบเหมือนปากกาเขียนจนหมดเลย เราก็นี้ภาพเลย อันนี้เป็นวิปัสสนิก

สิ่งใดที่มันรู้มันเห็นมาแล้ว ถ้าคนทำมาแล้ว ก็เลสนี้มันร้ายนัก มันจะไปหยิบไปฉวยมาว่าเป็นสมบัติของเรา แล้วบอกว่ามันเป็นของเรา...ไม่มีทาง สัญญานี้ร้ายนัก

ดูสิ ลิขสิทธิ์ทางการค้านั่นละ เวลาไปเลียนแบบเขา เขาฟ้องล้มละลายเลย แต่ไฉนมันเป็นเรื่องหัวใจ เป็นเรื่องนามธรรมที่ใครก็ทำได้ แต่คนที่ทำนั้นคิดอย่างนั้น เป็นโทษกับคนคนนั้นเอง เป็นโทษกับคนคนนั้นเองเพราะอะไร

เพราะเป็นการย่ำคิดย่ำทำ ย่ำคิดย่ำทำมันเป็นสัญญา มันเป็นพญามารไปพลิกแพลง เอาธรรมะที่ควรจะเป็นคติธรรมเป็นแบบอย่างของเราที่ดั่งาม เราจะไปฉกไปฉวยว่าเป็นของเรา มารมันก็พลิกมาหลอกเรา เราต่างหาก ผู้ที่คิดผู้ที่ทำนั่นต่างหากเป็นผู้เสียประโยชน์ เสียประโยชน์เพราะเขาทำไม่ได้ความจริงของเขามา

นี่พูดถึงว่าสิ่งที่ เป็นสัญญา

สัญญาคือความจำได้หมายรู้นี้อันตรายนัก ถ้าอันตรายนัก สิ่งที่ว่าปฏิบัติง่ายรู้ง่าย ปฏิบัติง่ายรู้ยาก เวลาครูบาอาจารย์ท่านเป็นมาแล้ว ที่นี้เราจะมาปฏิบัติเหมือนกัน เวลาปฏิบัติ เริ่มต้นที่มันยากที่สุด ยากที่สุดนี่ใจ ยากที่สุดเพราะเราไม่มีอำนาจวาสนาบารมีเหมือนท่าน

เวลาอาจารย์สิงห์ทองท่านบวชมา บวชเป็นประเพณีนะ นั่งก็เป็นสมาธิ สวดมนต์จิตมัน จะลงอย่างเดียว นี่คือบุญกุศลของท่าน “ถ้ามันดีอย่างนี้ไม่สึก”

ตั้งแต่นั้นมาภาวนาเกือบเป็นเกือบตาย แต่ด้วยวาสนา คนที่วาสนามันมีแก่น แก่นบุญ กุศลในใจ มันมีหลักเกณฑ์ แล้วมันทำเต็มที่พยายามขวนขวายกระทำของท่านถึงที่สุดแห่งทุกข์ พ้นกิเลสขึ้นไป ถึงที่สุดแห่งทุกข์ แล้ววิมุตติสุขๆ อยู่ในใจของพระอรหันต์ พระอรหันต์มีคุณธรรม อันนี้ในหัวใจเป็นพื้นฐาน นี่เป็นพื้นฐานนะ มันวิมุตติตลอดเวลาๆ ถ้าสิ้นกิเลส

ถ้ามันไม่สิ้นกิเลส มันวิมุตติหลอกๆ เดียวก็หลุดเดียวก็โผล่ มันไม่หลุดจริงใจ หลุดไปหลุดมา มันเสียหายไปหมดใจถ้ามันไม่จริง

ถ้ามันจริงมันไม่อวดใคร เพราะอะไร เพราะไม่มีใครรู้กับผู้รู้จริงหรือ ผู้รู้จริงก็รู้ในใจนั้น ผู้รู้จริง สังคมครอบครัวกรรมฐาน ธมฺมสภาจตุร เอตมฺมกุศลมุตฺตมํ ท่านสนทนาธรรมนั้นนะ ชัดเจน เอามาเปิดเผยเลย ยืนยันกันเลย

เราถึงเชื่อมั่นในครอบครัวกรรมฐาน ตั้งแต่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นนะ เวลาท่านพูดนะ “หมู่คณะจำชื่อหลวงปู่ขาวไว้ นะ เพราะ หลวงปู่ขาวได้คุยกับเราแล้วนะ”

คำว่า “ได้คุยกันแล้ว” นั้นนะวิมุตติเหมือนกันนะ ถ้าวิมุตติเหมือนกัน เวลาท่านล่วงไป แล้วให้ฟังหลวงปู่ขาว ให้ฟังอาจารย์พระมหาบัว ดีทั้งนอก ดีทั้งใน ท่านได้ถ่ายทอด ท่านได้ ตรวจสอบกันหมดแล้วแหละ ที่เรามั่นใจ มั่นใจตรงนี้ไง

อย่างวุฒิภาวะของเรา หัวใจของเรา ปัญญาของเรามันขึ้นดี มันไม่รู้เรื่องกับคนอื่นหรอก แต่เพราะหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านยืนยันมา เราก็รับช่วงกันมา

แล้วถ้ามันเป็นจริง ความสุข ของที่มีคุณค่าในใจนั้นมันอยู่ในตู้เซฟในใจ มันมีความสุขโดยธรรมชาติของมัน ไม่ต้องไปอวดใครหรอก แล้วไม่มีใครรู้กับเอ็งหรอก มันเป็นปัจจัย ตั้ง สันติภูมิ

นี่พูดถึงว่า สิ่งทีปฏิบัติง่ายรู้ง่าย ปฏิบัติง่ายรู้ยาก

เราจะย้อนกลับมาที่คำถามนี้ไง คำถามว่ามันจะเป็นอย่างนั้นๆ

สิ่งทีมันจะเป็น เป็นก็จบแล้ว สิ่งทีเป็นไปนะ คนทีไม่ประพฤติปฏิบัติเหยียบแผ่นดินผิด เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนเรื่องอริยสัจ ทุกข์ เหตุให้เกิด ทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ แล้วเป็นคุณงามความดี เป็นยอดธรรมในหัวใจของสัตว์โลก แล้วเขาไม่ได้ทำ นี่เหยียบแผ่นดินผิด

เราเหยียบแผ่นดินถูก เราพยายามทำของเราแล้ว เวลามันจะเป็นจริงเป็นจิงขึ้นมามันก็เป็นจริงเป็นจิงขึ้นมา แล้วมันเป็นเรื่องอย่างหยาบ เรื่องอย่างกลาง เรื่องอย่างละเอียด มันยังไม่ละเอียดลึกซึ้งเข้ามา

สิ่งที่สงสัย เวลาสงสัยว่า พระสูตรพระสูตรหนึ่ง อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขาราปจฺจยา วิญญานํ วิญญานัง วิญญานปจฺจยา นามรูป

ไอนี้มันเป็นปัจจยการ มันเป็นธรรมะชั้นละเอียด เป็นธรรมะชั้นละเอียด เป็นธรรมะชั้นสูงสุด มันยิ่งละเอียด มันยิ่งสูงสุด มันยิ่งต้องศึกษา มันศึกษากันมานะ แล้วก็ไปไขว้ไปอวดกันนะ ไปท่องธรรมะมาแล้วก็มาเถียงกันปากเปียกปากแฉะ

แต่ในวงกรรมฐานนะ ท่านให้กลับมาทำความเข้าใจเข้ามาก่อน ถ้าใจมันสงบรับเข้ามาแล้วธรรมมันเกิดนะ อย่างที่ว่า ปุจฉา สงขารามันเกิดขึ้น เราก็พิจารณาของเรา เราพิจารณาเต็มทีเลยละ หยาบๆ มันก็รู้หยาบๆ นี่แหละ

เวลามนุษย์มีกายกับใจๆ แล้วหัวใจอยู่ที่ไหน คนค้นหาใจของตนไม่เจอ

แต่วิทยาศาสตร์รู้นะ สิ่งมีชีวิต สิ่งมีชีวิตที่มีวิญญาณครอง ทางวิทยาศาสตร์รู้นะ ทฤษฎีรู้หมดนะ มันเป็นภาวะอาการของจิต มันเป็นความรู้สึกของจิต มันมีจิตแพทย์เดี๋ยวนั้นะ เดี๋ยวนี้อภิปุจฉาธรรมมันเจริญขึ้นมา วงการแพทย์ แพทย์ศัลยกรรมผ่าสมอง เปลี่ยนหัวใจ เปลี่ยนตับ เปลี่ยนไต แพทย์ทางจิตแพทย์ ทางจิตแพทย์ก็มีการรักษาทางจิต มันทางวิทยาศาสตร์ แล้วเราคิด ไปเรียนหมอสิ ไปเรียนหมอแล้วเรียนแล้วจบแล้วมันจะเข้าใจเรื่องนี้

ทีนี้ถ้าเป็นการปฏิบัติ เป็นการปฏิบัตินะ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หลวงตาท่านบอกว่า เปรียบเหมือนห้างสรรพสินค้า มันยิ่งใหญ่ ใหญ่โตมาก มีทุกอย่างร้อยแปดพันเก้าเลย แล้วเอ็งจะเอาอะไรละ

เวลาคนที่เป็นเจ้าของห้างสรรพสินค้าเขาเก็บแต่ผลประโยชน์ไง เงินอย่างเดียว เข้ามานะรายรับวันละเท่าไร แล้วคนที่ทำมาค้าขายมันก็มีผลประโยชน์ตามๆ กันมาไง คนที่ไปจับจ่ายใช้สอยก็เพื่อผลประโยชน์ของตนไง เพื่อดำรงชีพไง

นี่ก็เหมือนกัน เวลาคนที่จะเริ่มปฏิบัติ อะไรมันจะเกิดนะ เวลามันเกิดมันมาล่อมันมาหลอก เวลามันมาล่อมันมาหลอกนะ หลอกให้เราทิ้งจุดยืน ทิ้งจุดยืนของเรา

คนถ้าทิ้งหลักการทิ้งจุดยืนแล้ว คนคนนั้นไขว้เขว

คนคนนั้นเวลาจะประพฤติปฏิบัติ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านสอนเลย อย่าทิ้งผู้รู้ อย่าทิ้งพุทธโธ

ถ้าเอ็งไม่ทิ้งผู้รู้ ไม่ทิ้งพุทธโธ อะไรที่มันเกิดขึ้นมา ถ้าเป็นปัญญาเราารู้ได้เรารู้รู้ไม่ได้ก็วางกลับมาพุทธโธ เพราะสิ่งที่รู้ที่เห็นเกิดจากจิตที่เรากำหนดพุทธโธๆ จิตมันละเอียดยิ่ง จิตมันพัฒนาขึ้นเราถึงได้รู้ได้เห็นได้คิดสิ่งที่ละเอียดยิ่งขึ้นขึ้นมา

สิ่งที่ละเอียดลึกซึ้งซึ่งขึ้นมาจากพื้นฐานที่เราทำความเข้าใจ ใจมันสงบระงับขึ้นมา มันก็เกิดความเห็นนั้นขึ้นมา

แล้วพอเกิดความเห็นขึ้นมา โดยที่อุคมิภาวะอ่อนแอ มันทิ้งหลักการเลย ทิ้งตัวเองเลย ทิ้งผู้รู้ ทิ้งพุทธโธ แล้วจะไปเอาสัญญาอารมณ์ที่มันปลิ้นปล้อนมันหลอกมันลวงนั้นแล้วก็วิ่งตาม มันไป วิ่งตามไปมันจะเป็นกรรมฐานมันเสียเพราะมันทิ้งหลักการทิ้งจุดยืนของตัวเอง

ถ้าไม่ทิ้งจุดยืนของตัวเองนะ เรากลับมาผู้รู้ กลับมาพุทธโธ กลับมาผู้รู้ กลับมาพุทธโธ อยู่ที่นี่แล้วจิตมันจะละเอียดๆ เข้าไป

แล้วสิ่งที่ว่าปัญญา มันเกิดอย่างนั้น มันพิจารณาไปว่ามันเป็นอนิจจัง พิจารณาจนมันแตกสลายไป

แตกสลายไปแล้วแตกสลายไปแล้วก็ทำมันไปเรื่อยๆ จิตถ้ามันไม่เป็นความจริงมันแตกสลายไม่ได้หรอก จะแตกสลายได้จิตต้องมีการมีความเข้มแข็งพอ พิจารณาแล้วมันถึงจะเป็นให้เราเห็น ถ้ามันเป็นให้เราเห็นบ่อยครั้งเข้าๆ มันจะรู้ชัดเจนของมันขึ้นไปเรื่อยๆ

แต่ถ้ามันไม่รู้ชัดเจนขึ้นมาเรื่อยๆ เราก็กลับมาที่พุทธโธ กลับมาที่พุทธโธอย่างเดียว ทิ้งจุดยืนของตัวเองไม่ได้ ทิ้งจิตไม่ได้

ถ้ามันทิ้งไปแล้วนะ ถ้ามันทิ้งไปมันไปรู้ต่างๆ นะ เดียวมันก็รู้ละเอียดขึ้นแล้วมันจะมาติดตัวเองนะ “แหม! อยู่กับผู้รู้นี่ไถ่ค่าดูเลย ไม่เห็นพัฒนาขึ้นเลย แหม! พอออกมารู้ แหม! มหัศจรรย์...”...นั่นละมันไถ่ค่าแล้ว เวลาคนมันจะบ้ามันลืมจุดยืนมัน แล้วมันก็บอก “อู้อู! สุดยอด”

ว่าวเชือกขาดนะ ว่าวเชือกขาดมันปลิวไปตามกระแสลม ลมมันปลิวไปตกกลางทะเลมันยังไม่วินิจฉัยว่า อู้อู! กลางทะเลนี่มันจะพาตัวมาตาย ไอ้โฮ! ที่นั่นมันเย็นสบาย...นี่ไถ่ค่า

ถ้ามันไม่ไถ่ค่าบ้านะ เรากลับมาผู้รู้ กลับมาพุทธโธของเราต่อเนื่องไปๆ ถ้ากลับมาผู้รู้ กลับมาพุทธโธต่อเนื่องๆ ของเรา แล้วตั้งสติไว้

มันจะบังคับให้รู้ให้เห็นตามหลักวิชาการหรือจะให้รู้ให้เห็นด้วยความเป็นจริง เป็นไปไม่ได้ ถ้าจิตมันคงมันก็จะรู้เห็นตามข้อเท็จจริง ถ้าจิตมันเบาบาง กิเลสพญามารมันเข้มแข็งกว่า มันก็จะรู้ตามที่กิเลสหลอก แล้วกิเลสมันก็ชักนำพาไป

กิเลสคืออะไร คือสมุทัย คือตัวตนของเรา คือความเห็นผิดของเรา บวกกับความเห็นอันนั้น นี่คือกิเลส ถ้าเป็นความจริงๆ นะ มันพิจารณาของมันจนมันเป็นข้อเท็จจริง

ข้อเท็จจริงนะ สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง ไม่มีอะไรคงที่ แปรสภาพทั้งสิ้น แล้วแปรอย่างไร แล้วใครรู้ว่ามันแปร แปรแล้วใครเป็นคนวางมัน แล้วใครรับรู้ผลการปฏิบัตินั้น นี่พูดถึงถ้าเอาตามความเป็นจริงนะ

อรัมภบทมาชะยาวเชียว เพื่อให้มันมีหลักการ อย่าปล่อยตัวปล่อยใจไปตามความรู้ความเห็นนั้น เพราะความรู้ความเห็นนั้นเชื่อไม่ได้

หลวงปู่ดูลย์ท่านสอนไว้ไง เอ็งรู้เอ็งเห็นจริงไหม จริง จริงๆ รู้เห็นจริงๆ นั้นแหละ แต่ความเห็นนั้นไม่จริงหรอก

ความเห็นนั้นเป็นอาการของจิต มันเกิดขึ้นเป็นครั้งเป็นคราว ถ้ามันรู้มันเห็นแล้วก็วาง ไม่ใช่รู้เห็นแล้วจะจำมันทั้งหมด รู้เห็นแล้วจะเอามาเป็นผลงานของเราทั้งหมด

สิ่งที่จะรู้จะเห็น เวลาเขาทานอาหาร ไก่เขากินแต่เนื้อ ก้างเขาไม่กิน ปลาเขากินแต่เนื้อ ปลา เขาไม่กินก้างปลา แล้วปลาไม่มีก้างมันเป็นปลาขึ้นมาไม่ได้ มันเป็นลูกปลา แล้วมันถึงจะเป็นแม่ปลาพ่อปลา แล้วเวลาเขากิน เขากินแต่เนื้อปลา แล้วกระดูกเขาก็ทิ้งมันไป นี่กินไก่ๆ เขาก็กินแต่เนื้อไก่ เขาไม่กินกระดูกไก่

นี่ก็เหมือนกัน ความรู้ความเห็นทั้งหมด จะเอาทั้งหมดเลยหรือ ไม่มีอะไรเป็นกระดูกเลย ใช่ไหม ไม่มีอะไรผิดด้วยใช่ไหม มันก็มีผิดมีถูกในตัวมันนั้นแหละ แต่เราเป็นคนคัดเลือกเอง

ฟาร์มเลี้ยงปลา ถ้าปลามันไม่มีกระดูกมันก็เป็นปลาขึ้นมาไม่ได้ ปลาต้องมีกระดูก แต่เวลาจะกินเขาคายกระดูกออก เว้นไว้แต่ใช้บริษัททำแคลเซียมมันเอากระดูกไปทำแคลเซียมขายอีกต่อหนึ่ง อันนี้เป็นผลประโยชน์ของแต่ละชั้นแต่ละตอนนะ

นี่พูดถึง อย่าใจเบา อย่าทำใจเร็วด่วนได้ เพราะการประพฤติปฏิบัติมันต้องสะสม เราต้องทำคุณงามความดีของเรา เราปฏิบัติ การปฏิบัตินี้

เราเกิดมาเราทุกข์เรายากแล้วนะ เราเกิดมาเราทุกข์เรายาก เรามีหน้าที่การงาน เราก็แบ่งเวลาให้สมควรทำหน้าที่การงานของเรา แบ่งเวลามาปฏิบัติ ถ้าไม่แบ่งหน้าที่การงานขึ้นมา ปัญหาครอบครัwmันก็จะเกิดแล้วแหละ งานก็ไม่ทำ หนี้ก็ไม่เอา นีก็ไม่เอา มันจะมีการกระทบกระทั่งกัน เขาให้เราปฏิบัติได้ก็นับว่ายอดเยี่ยมแล้วแหละ เพราะมันคุยกันรู้เรื่องไง

ในครอบครัว ถ้าการพูดเจรจาด้วยความเข้าใจกัน อันนั้นเป็นบุญนะ ในครอบครัวของเราพูดกันรู้เรื่องนี่บุญกุศลนะ ถ้าครอบครัวของเราพูดกันแล้วมีความขัดแย้งนะ มันเก็บสะสมไว้เป็นทุกข์สะสม ทุกข์สะสมนะ มันไม่เป็นประโยชน์หรอก

ฉะนั้น เวลาเราจะปฏิบัติเราก็แบ่งเวลาให้ดี แล้วเราทำแล้วเรามาทบทวน เรามาพิจารณาของเรา สิ่งที่เกิดขึ้น อวิชชาปุจฺยา สงฺขาร มันเป็นปัจจัยการ มันเป็นวิญญาน ปฏิสนธิ อวิชชาปุจฺยา สงฺขาร ปฏิสนธิจิต จิตเดิมแท้

นี่จิตเดิมแท้ จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ แต่เวลามันเสวยภพ เสวยภพเป็นมนุษย์ เป็นสัตว์ เป็นนรก เป็นเทวดา เป็นพรหม พอเสวยภพแล้วมันก็สถานะของพรหม อาหาร ๔ อาหาร ๔ ในวัฏฏะ เกิดในวัฏฏะใด เกิดเป็นพรหมมีผัสสาหาร เกิดเป็นเทวดา นรก มีวิญญานาหาร เกิดเป็นมนุษย์มีกฬิงการาหาร แล้วก็มิมโนสญฺเจตนาหาร มันเป็นเรื่องที่หล่อเลี้ยงสิ่งมีชีวิตไว้ให้ดำรงชีพต่อไปได้

ฉะนั้น สิ่งที่เราจิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ แล้วถ้าปฏิสนธิจิตเวลามันเกิด มันเกิดมา ที่นี้พอเราเกิดเป็นมนุษย์ ปฏิสนธิจิต จิตเดิมแท้เวลามาเกิดเป็นมนุษย์ มนุษย์มีธาตุ ๔ และ

ชั้น ๕ มีรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาน

วิญญาน วิญญานในชั้น ๕ มันเป็นการรับรู้ความรู้สึกของเรา การรับรู้ความรู้สึกของมนุษย์มันมีผัสสะ มันมีความกระทบ มันมีความเป็นใหญ่ในแต่ละกรณี เช่น ตาเป็นการรับรู้รูป ถ้าวิญญานรับรู้ จักขุวิญญาน ถ้าหูกระทบเสียงมีวิญญานรับรู้ เรียกโสตวิญญาน จมูกรับรู้

กลืน ถ้าวิญญาณรับรู้ เป็นทานวิญญาณ ผิดหวังสัมผัส นี่ถ้ามันรู้ อายุตะนะทั้ง ๖ ความสัมผัส
วิญญาณรับรู้ วิญญาณ ๖

วิญญาณ ๖ นี่เป็นอารมณ์ความรู้สึกของมนุษย์เ

แต่เวลาจิตสงบ จิตสงบ มโนวิญญาณ เวลาเข้ามาสงบแล้วมันอุปนาศมาธิ มันไม่รับรู้
เรื่องราวภายในเลย ไม่ได้ยินเสียง ไม่มีความสัมผัส เพราะมันทั้งกายเลย

นี่วิญญาณในชั้น ๕ ถ้าวิญญาณในชั้น ๕ ถ้าคนยังไม่รู้จักวิญญาณในชั้น ๕ อารมณ์
ความรู้สึกเป็นวิญญาณ นั่นมันแค่อารมณ์ความรู้สึกเ

นี่พูดถึงว่า สิ่งที่ว่าวิญญาณในชั้น ๕ กับวิญญาณปฏิสนธิ วิญญาณปัจจุสมุพบาท
มันคนละอันกัน มันคนละอันกันโดยการภาวนานะ โดยทางวิชาการยกไว้

โดยทางวิชาการแล้วจะอธิบายทางวิชาการ อู้ฮู! มันเป็นกรอบ มันไม่ไปตามความรู้สึก นี่
เราเอาตามความรู้สึกของเราเลย

นี่พูดถึงว่า วิญญาณปฏิสนธิ วิญญาณ อวิชชาปัจจุยา สงขารฯ คนไม่เคยรู้ไม่เคยเห็น
แต่มันสุดยอด มันก็เลยที่ต้องศึกษาๆ ศึกษาแล้วก็มาเขียนนะ อภิธรรมเขียนเลย กามภพ รูป
ภพ อรูปภพ นี่เ จดปฏิสนธิ อันนี้มันเป็นทางวิชาการ

แต่เวลาเป็นจริงนะ มันเร็วกว่านี้หลายร้อยพันเท่า ไม่มีใครเห็นหรอก เวลาถ้าเห็นแล้ว
มันเป็นอีกเรื่องหนึ่งนะ

นี่เข้าคำถาม

“๑. ตรงวิญญาณเป็นเหตุให้เกิดนามรูป วิญญาณใช้ตัวที่รู้ลมตรงกลางอกใช้หรือไม่ครับ
เพราะโยมเข้าใจว่ากายคือเรา ดิน น้ำ ลม ไฟเป็นรูป ความรู้สึกนี้เป็นนาม”

ข้อนี้ตอบได้ ๓-๔ ประเด็น

ประเด็นหนึ่ง “วิญญาณเป็นเหตุให้เกิดนามรูป วิญญาณใช้ตัวที่รู้ลมหรือไม่ครับ”

วิญญาณตัวรู้ลมตอนที่หายาบๆ มันเป็นวิญญาณในชั้น ๕ ตาเห็นรูปแล้วเข้าใจว่ารูปนั้นคืออะไร นั่นนะจักขุวิญญาณ ชิวหารับรู้รสนี่ชิวหาวิญญาณ วิญญาณแบบนี้เป็นวิญญาณของปุถุชน วิญญาณของสามัญสำนึกของมนุษย์ เราเกิดเป็นมนุษย์ ปฏิสนธิจิตมันอยู่ลึกกว่านั้น

แล้วพอเกิดเป็นมนุษย์มันก็มีร่างกาย เทวดาไม่มีร่างกายแล้วเขาจะรู้กับเราได้อย่างไร พรหม ผัสสะเขาจะรู้กับเราได้อย่างไร

ที่นี้เราเกิดเป็นมนุษย์แล้ว วิญญาณการรับรู้ วิญญาณรับรู้รูป รส กลิ่น เสียง นี่วิญญาณของมนุษย์ วิญญาณในชั้น ๕ วิญญาณในสถานะของความเป็นมนุษย์

ความเป็นมนุษย์มันลึกลงไปมันมี อวิชชาปจฺจุยา สงฺขารฯ เป็นวิญญาณปฏิสนธิจิตอีกอันหนึ่ง

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บุพเพนิวาสานุสติญาณระลึกอดีตชาติได้ ท่านระลึกอดีตชาติตรง อวิชชาปจฺจุยา สงฺขารฯ สงฺขารฯปจฺจุยา วิญญฺณ วิญญฺณในปฏิสนธิ เพราะมันเวียนว่ายเวียนเกิดในวัฏฏะ

ความดีความชั่วทั้งหมดที่คนทำ สมอง เจตนาเข้าสู่ใจๆ เวลามันตกผลึกเราลืมไปแล้ว เราเคยทำอะไรมาเราลืมไปแล้ว แต่กรรมไม่มีลืมหรอก มันซบลงไป ซบไปละเอียดใน อวิชชาปจฺจุยา สงฺขารฯ สงฺขารฯปจฺจุยา วิญญฺณ อันนั้นนะ บุญกุศลของคนมันไปซบอยู่ที่จิตเดิมแท้ จิตใต้สำนึก ขณะปัจจุบันนี้อาจจะลืมไปแล้ว หรือยังนึกได้อยู่ นี่มันก็เป็นแค่สามัญสำนึกของมนุษย์นี่เท่านั้น

นี่พูดถึงว่า “วิญญาณในนามรูป กับวิญญาณตัวที่รู้อยู่กลางอกเป็นอันเดียวกันหรือเปล่าครับ”

ใช่ อันเดียวกัน วิญญาณรู้เห็นนามรูป กับวิญญาณที่รู้อยู่กลางอก กลางหัวอกก็คือหัวอกปัจจุบันนี้ไง กลางหัวอกความเป็นมนุษย์ไง ถ้ามันเป็นนามรูป นามรูปโดยอภิธรรมมันก็นามรูปได้เท่านี้ นี่พูดถึงว่า นามรูปนี้เป็นปุถุชน นามรูปคือสิ่งหายาบๆ นามรูปการรับรู้ได้ไง ถ้าเข้าใจอย่างนี้ได้มันก็เป็นอย่างนี้

แต่ถ้าเป็นผู้รู้ลม “๒. ถ้าตัวรู้ลมอยู่ที่กลางอกนั้นเป็นวิญญูณ แล้วตัวรู้ลมกับวิญญูณ ตัวเดียวกันหรือไม่ครับ”

เวลาเราอธิบายเรื่องอย่างนี้นะเราจะบอกว่า สัม เปลือกสัม

แล้วถ้าจะอธิบายเรื่องจิตวิญญูณที่แท้จริง เราอธิบายเป็นเรื่องของผลมะพร้าว

ผลของมะพร้าวนะ เปลือกภายนอก เปลือกภายนอกนี้ชั้น ๕ ชั้นอย่างหยาบๆ เปลือกมะพร้าว จิตนี้เปรียบเหมือนผลมะพร้าว ถ้าปอกเปลือกมันออก สักกายทิฐิ วิจิจจาสีลพตปรามาส กามราคะ ปฏิฆะ

นี่พูดถึงว่า สักกายทิฐิ วิจิจจาสีลพตปรามาส มันยึดมันอยู่ในผลมะพร้าว เราปอกเปลือกนอกออกชั้นหนึ่ง พอปอกมะพร้าวออกมันก็มีกะลามะพร้าว ถ้าพิจารณาไปถ้ากะทะาะกะลามะพร้าวออกได้นี้ ๒ ชั้น กามราคะ ปฏิฆะอ่อนลง

เวลากามราคะ เนื้อมะพร้าว พอ กามราคะ ปฏิฆะ นี่เนื้อมะพร้าว น้ำมะพร้าว จิตมันเห็นเป็นชั้นๆ เข้าไปนะ นี่พูดถึงถ้าทำได้จริงนะ

มะพร้าวเขาทำเป็นบรรจุกล่องส่งขายทั่วโลก มะพร้าวนะ มะพร้าวมันเปรียบเทียบถึงเห็นเป็นรูปภาพได้ เป็นรูปร่างได้ แต่ความจริงมันละเอียดกว่านั้น ความจริงมันยิ่งกว่านั้น

ทีนี้สิ่งว่า “๒. ถ้าตัวรู้ลมกับกลางอกนี้เป็นวิญญูณ กับตัวรู้กับวิญญูณตัวเดียวกันหรือไม่ครับ”

ถ้าหยาบๆ เรายังเป็นตัวเดียวกันหมดแหละ แต่ที่ อวิชชาปุจฺจยา สงฺขารา จากปฏิจจสมุปบาทอันนั้นมันเป็นอีกชั้นหนึ่ง คำว่า “อีกชั้นหนึ่ง” เวลาภาวนาไปมันเป็นหลายชั้นนัก แต่จะบอกว่า เวลาภาวนาไปมีปัญญามากน้อยแค่ไหนก็ต้องคิดแบบสุดเนือสุดตัวเลยละ

แต่เวลาผลลัพท์นะ ถึงเป็นจริง มะพร้าว เอ็งจะทุบเอ็งจะปอกอย่างไรก็แล้วแต่มันก็แค่เปลือกมะพร้าว มะพร้าวนะ เราทำอย่างไรมันก็แค่เปลือกมะพร้าว เราไม่ผ่านเปลือกมะพร้าว เราจะเข้าไปถึงกะลามะพร้าวไม่ได้

กะลามะพร้าวจะต้องปอกเปลือกมะพร้าวแล้วเอ็งถึงจะจับกะลาได้ อ้อ! อันนี้แข็งๆ กะเพาะเปลือกได้ อ้อ! เนื้อมันมันๆ ถ้าเนื้อไป ใ้โฮ! น้ำในมะพร้าวอีกเรื่องหนึ่งเลย

นี่พูดถึงเวลาภาวนา มรรคหยาบหยาบมารวมละเอียด ความรู้หยาบๆ ก็เป็นเรื่องหยาบๆ นะ หยาบๆ ละเอียดเป็นชั้นๆ เข้าไป

นี่พูดถึงว่า “๒. ถ้าตัวรู้ลมกลางอกนั้นเป็นวิญญาณ”

มันเป็นวิญญาณในชั้น ๕ เป็นวิญญาณ ๖ อายุตนะ ๖ มันรับรู้โดยจิตวิญญาณในชั้น ๕ มันก็เป็นความรู้สึกของมนุษย์ ถ้าไม่มีความรับรู้มันก็เป็นคนประสาทสัมผัสไม่ได้ ไม่รู้อะไรเลย ไม่ใช่ มันเป็นสามัญสำนึกของมนุษย์ต้องเป็นอย่างนั้น

ฉะนั้นบอกว่า “ตัวรู้กับวิญญาณ”

วิญญาณก็คือวิญญาณ วิญญาณชั้น ๕ วิญญาณเกิดจากการแยกแยะว่ากลิ่น รส สัมผัส มันเป็นวิญญาณอันหนึ่ง อันนี้มันเป็นเรื่องของมนุษย์ ศักยภาพของมนุษย์

“มันเป็นอันเดียวกันหรือไม่”

มันเป็นอันเดียวกันในวงของเปลือกมะพร้าว ในวงของความเป็นมนุษย์ ในวงของปุถุชน

“๓. ตัวที่โยมว่าผู้ดูผู้สังเกตอยู่รอบกรอบกายและใจ ใสสติไหม”

สติก็เป็นสติ ใจก็เป็นใจ สติก็เป็นสติ ใจก็เป็นใจนะ สิ่งที่ว่า ผู้รู้ที่อยู่รอบนอกกรอบใน เรา ไปชอยไปแบ่งระยะห่างให้เราสงสัยกันเอง

ไม่ต้องไปนอกใน พิจารณามันเลย แล้ววาง แล้วไม่ต้องสับสน

ถ้าสับสนมากเกินไป เราเองต่างหาก เราเป็นคนลึกลับสงสัย แล้วเราก็ทำให้เราไม่มีจุดยืนกันไปเอง แล้วหลักเกณฑ์เราก็ไม่มีด้วย

ทิ้งซะ กลับมาผู้รู้ กลับมาพุทธโธ ถ้าสงสัยอะไรทั้งสิ้น วาง แล้วไม่ต้องไปสงสัยมัน

แต่สงสัย ยิ่งสงสัยนะ ยิ่งกิเลสมันเอามาปล่อยอย่างนี้นะ ใส้โฮ! ยิ่งอยากรู้ ใส้โฮ! มันกำลังจะได้ แหม! มันกำลังเข้าด้ายเข้าเข็มเลยละ

เออ! เข้าด้ายเข้าเข็มจนด้ายก็หาย เข็มก็หาย ไม่มีอะไรเลย เข้าด้ายเข้าเข็ม เข็มก็ไม่มี ด้ายก็ไม่มีแล้วกันนะ กำลังจะเข้าด้ายเข้าเข็ม ทั้งเข็มทั้งด้ายหายหมดเลย แล้วกลับมา “หลงพอสอนผิด ผมทำเกือบตายเลย ไม่มีอะไรเหลือเลย”

มันเหลือก็เอ็งสืบสนอยู่นี่ไง

ทิ้งซะ ทิ้งซะ

ถ้าประเด็นนะ เขาเรียกว่าจิต เวลาภาวนาไปเกิดประเด็นขึ้นมา สงสัยขึ้นมา มันก็จะต้องคลี่คลาย คลี่คลายให้ความสงสัยนี้ให้หายไป ถ้าความสงสัยไม่หายไป กิเลสเอามาป้ายประจำ แล้วเดี๋ยวมันก็เอามาป้ายจุมูกสลับเลย พอกิเลสมันป้ายจุมูก ล้มเลย มันก็ป้ายอยู่อย่างนั้นนะจนเราไปไหนไม่ได้ แล้วเอ็งจะไปสงสัยทำไม สงสัยอะไรละ

เราทำสมาธิเพื่อจิตสงบ ถ้าสงบแล้วนะ มันมีความสุขมีความสุขสงบมันอึดเต็มของมัน มันไม่สงสัยอะไรเลย มีอะไรมาขวางหน้า พิจารณาตรงหน้านี้แหละ

ใส้อย่างที่ยังไม่เห็นไม่รู้ ช่างหัวมัน อะไรที่มันเห็นมันรู้ ลองพิจารณาว่ามันใช่หรือไม่ใช่ ถ้าไม่ใช่ กลับมาผู้รู้ แล้วถ้ามันผ่านไปแล้วก็ไม่ต้องไปเก็บมาเป็นคนบ้า

ใส้บ้าหอบฟาง มีอะไรโหมมาผ่านหน้าหน่อยเดียว แหม! พิจารณาใหญ่เลย เก่งใหญ่เลย นี่ใส้บ้าหอบฟาง

มีอะไรมา ปล่อยมันไป แล้วกลับมาพุทโธ กลับมาผู้รู้ จบ

“๔. ต่อไปโยมควรใช้ตัวผู้รู้ผู้สังเกตเฝ้าดูลม ความคิด และโน้มน้าวว่าไม่ใช่เราอีกหรือเปล่า”

กลับมาดูผู้รู้แล้วดูลมเราไปเรื่อย ๆ แล้วไม่ต้องไปดูอะไร มันเกิดขึ้นถึงดู ถ้าเราจะไปดูอะไร เราสร้างภาพ คือเราหลอกตัวเราเอง เราสร้างสิ่งใดขึ้นมาแล้วให้หัวใจเราวิ่งตามมันไป

ถ้ามันเป็นความจริงนะ เราเห็นอยู่ต่อหน้า เราพิจารณา มันก็อยู่กับเรา สมบัติของเรา เป็นสิทธิของเรา เราอยู่ที่ไหนมันก็เป็นของเรา สมบัติไม่ใช่ของเรา เราพยายามวิ่งตามขนาดไหน มันก็ไม่ใช่ของเรา

ฉะนั้น ไม่ต้องกังวลว่าเราจะรู้เราจะเห็น เรากลับมาที่ผู้รู้ กลับมาที่พุทโธ หายใจเข้านึก พุท หายใจออกนึกโธ

แล้วบอกว่า “ไปพิจารณาจนมันละลายเลย ดินเป็นดิน น้ำเป็นน้ำ ลมเป็นลม ไฟเป็นไฟ”

ถ้ามันพิจารณาไปแล้วเป็นดิน เป็นน้ำ เป็นลม เป็นไฟนะ มันจะมีสติสัมปชัญญะไม่ให้ กิเลสมันชักไปลุ่มลูกคลุกคลานอย่างนี้

“วิญญาณนอก วิญญาณใน วิญญาณในปัจจุสมุปบาท เพราะพิจารณาอยู่ แล้วจิตมัน คิดออกไปสูตรหนึ่งว่า อวิชชาปจฺจุยา สงฺขารา”

อารมณ์ความรู้สึกของคนไวใจไม่ได้ เดียวก็คิดเรื่องบ้าเรื่องบอ เรื่องบ้าๆ บอๆ ทั้งนั้นนะ เรื่องจริงนะไม่มี

ถ้าเรื่องจริงเป็นสิ่งที่ดีงาม โธ! คนทำคุณงามความดีนะ แล้วมันจะได้ความดีนี้แสนยาก

ไฉนปฏิบัติไป แหม! มันเย็นให้หมดเลย ให้พวงมาลัยด้วย ให้ยศถาบรรดาศักดิ์ด้วย ให้ ศีล ให้ธรรม ชูย! ให้หมดเลย...เฮ้ย! กิเลสทำไมใจดีแท้ ไม่มีกิเลสที่ไหนใจดีอย่างนี้หรอก

กิเลสมันมีแต่หลอกเอ็ง หลอกเอ็งเท่านั้นนะ แต่พอกิเลสหลอกแล้วไม่รู้ว่ากิเลสหลอก เชื่อมัน แล้วก็เขียนมาถามให้พระสงฆ์ไปด้วย เอวัง